

Any non, vida non

DOMINGO BARTRINA

ANY NOU, VIDA NOVA

Monólech original y en vers

Estrenat en lo teatro

CALVO=VICO

en la nit del

divendres 1 de Janer de 1892

BARCELONA

IMPRENTA DE FLORENCIO SANTOLARIA

1892

Es propietat: queda fet lo dipòsit
que marca la llei.

A mon íntim amic

M. CLAVÉ

Dedico aquest humil monólech
com á prova de amístat,

L' AUTOR

Domingo Barceina.

L'únic encaregat de cobrar los drets de representació d'aquest monólech, es lo propietari de la Galeria de Obras Dramáticas y Líricas don Jean Molas y Casas.

PERSONATJE

Baldiri. , . . . SR. LLIBRE

ACTE ÚNICH

L'escena representa un menjador regularment amoblat; porta al foro y laterals; una taula al centro de la escena y varias cadiras.

Dreta y esquerra la del actor.

ESCENA ÚNICA

Al alsarse 'l teló, pausa: á poch se sentirán crits á la esquerra, fent de modo que 's compregna la veu d' en Baldiri y dugas donas com si 's barallessen, després d' aixó surtirá en Baldiri desesperat posantse 'l sombrero y dirá.

Ja no 's pot arrivá á més:
casi sembla fet exprés:
tanta pega es increíble
lo que 'm passa es insufrible,
sí, senyors; ho es en excés.

Tant tranquil que jo viuria...
tenir d' arrivá aquest dia,
pera mi en extrém dolent
y perdre l' enteniment

per casarme ¿qui ho diría?

Vareig sé un bon carcamal:
vaya un dia mes fatál
lo día que 'm vaig casar. .
¡ves qui no 'm feya trencar
las camas, per animal!

Tenir d' aguantá á una sogra
que sols ferme enfadar logra
y á voltas fa corre 'l mánech.....
¡lo día que fassi l' ánech
quin pes me treuré de sobre!

Es una dona... no es dona;
es... una fiera, una lleona;
ningú l' ha pogut sufri
ab aixó, diguinme á mí
si será bona persona.

Ja fá un any que la sufreiro:
un any fá que d' ella 'm queixo;
ja la alegría he perduda:
¡si Deu no 'm dona una ajuda
no se pas si la paheixo!

No tinch una bona proba
del qu' es ella, quina troba
vareig fer, ¡y tant que reya
jo, ab los meus companys quant deya.
—¡¡Companys!! ¡¡any nou, vida nova!!

La vareig ben cambiár:
que *nova* la vaig trobar:
al cap d' un mes de casats
ja tot eran disbarats.....
y ja 'm volian pegar.

Pero are... fins la dona
molts cops, també m' atacona;
y si m' hi torno, m' atraca,
y las dos me fan la vaca

com si jo fos... ré, una mona.

Aixó no es viure, es un martiri:
mes bé s' està en un presiri
qué entre mitj d' aquestas fieras,
y las grans re ..trapaceras
me fan veure á Sant Baldiri.

Ellas me tenen per ceba
y sempre volen la séva:
ni que risqui, ni que rasqui,
no puch fer res del que 'm plasqui
ab tot, y sé, á casa meva.

Creyéume, aixó á mi 'm trasbalsa:
ja saben bé qui las calsa:
may puch aná á fer cap broma
perque sols per fe un xich l' home

(treu una moneda.)

porto una pesseta... falsa.

Quins trevalls passo mes grossos
entre-mitj d' aquets dos gossos:
si un dia matan un gall,
ellas se menjan lo tall...
y á mí 'm fan escurá 'ls ossos.

Quants cops, no més perque he dit
si per sopá hi ha 'l bullit
de diná:—Aixó, no m' agrada:
—:No? donchs té—una bofetada
—y apa, sense sopá al llit.—

Hi han cosas que no s' esplican:
desseguít de l' honra 's pican:
ellas se dehuen pensar
que á n' a mí, mes que 'l menjar,
las plantofadas m' atipan.

Ja son bon parell de pullas:
fan mes mal que las agullas:
perqué un cop vaig demanar

natas, me van contestar
—¡¡Prou!! pro... serán sense fullas.

Aixó son dos *indiòts*:

lo viure ab tals tabalots
m' ha ben 'xafat la guitarra...
aixó sí que m' encaparra
lo qu' es jó, ja he *fet á tots*.

Tinch ben dolenta la estrella:
quina vida mes trapella:
me fan servir de criat
y hasta... hasta han arriuat. . .
á ferm fregar la paella.

Los hi dich que hi ha salero:
sols pensanhi m' esparvero
sort, que no tenim cap fill
sinó estaria en perill...
de servilshi de nyinyero.

No volen llogar criada
per no pagar la mesada;
es clar, ja *passan* ab mi
mentres los puga servi
per *passals* 'hi la bugada.

Me van ben arreplegá;
quina vida haig de passá,
ellas, sí, que poden dirho
y ningú 'ls ho pot desdirho
que van neixe ab la fló... *allá*.

May puch fumar cap cigarro;
y si percás me desbarro
á gastar, no mes que un ral
ja 'm dihen:—¡Quin dineral!
ne gastarias un carro —

¡Oh!... y eucare de mi 's queixan
que m' afartan y 'm vesteixen
aixó últim, es vritat.

pro 'm fan dur quan vaig mudat...
las sabatas qu' ellas deixan.

Diuhen que passen tropells:
que jó al cap tinch *cascabells*
y que 'm dónan molts dinés,..
;si hasta per no gastar res
la sogra 'm talla 'ls cabells!

¿Jo aná al café? ;ca barret!
no seria poch mal fet
gastá un ral? ;ave María!
sols me donan cada dia...
cinch centims per café ab llet.

¿Jo aná al teatro? santa Blasa?
jó per ellas soch un ase
y ellas, be, hi van si, 'ls hi pláu
y á n' ami 'm tancan ab clau
tot sol á dintre de casa.

Vaja, no hi puch viure aixis:
mudar de vida es precis
y vaig á posarho á prova:
¿som any nou? donchs vida nova
á veurer si visch felis.

No hi vull viurer mes ab ellas:
vaya quin parell d' estellas:
;qu' estás ben posat Baldiri!
me durán al cementiri
si no m' en vaig, las trapellas!

Ves qui 's podía pensár
qu' aixó 'm passés ;voto á vá!
;si 'm feyan tant bon paper
quant encara era soltér!
;Me van ben escabetxar!

Creguin que 'm fa molta pena
que 'm tractin de aquesta mena:
ja 'ls dich jó que hi tenen sombra:

de tant pegarme ab la escombra
m' han pelat tota la esquena.

Passo una vida ben *perra*:
tot lo dia estem ab guerra
y 'm posan com un canalla:
¡quina llengua! los hi talla
mes del que talla una serra.

¿Es aixó la vida?
¡senyors, quin pati!
á ningú no passa
lo que 'm passa á mi
si canto... rondinan:
si... xiulo també...
es dir, que, ni duenyo
no soch, de fer re.

Tot lo dia trino
y estich ab neguit:
fins la xocolata
se fan portá al llit,
y mentres s' atipan
jo... m' ho haig de mirar
y un tros de pa ab oli
tinch per esmorsar.

No puch obrir boca;
tinch de callá ab tot,
y contra mi 's giran
si 'm senten di un mot.
Creyeume, hos ho juro
soch molt tastarut
pero aquestas donas ..
m' han fet tornar mut.

¿Que 'ls sembla senyores?
¿s' hi pot viure així?
¿vostes s' hi estarian?
me sembla que sí.

Mirin quin *bujero*:

(Ensenyant un forat del
cul de las calsas.)

no 'm cús res ningú:
las que tinch mes bonas....
la sogra las dú.

Si no més fos aixó ray:
lo mal qu' ellas de mí diuhen:
ab tants poetas qu' escriuhen
lo que 'm passa, s' ha escrit may.

N' hi ha per fern trenta pessas
ab tot lo que á n' amí 'm passa:
es un teatro aquesta casa;
hi han dugas actrius... expressas.

Tot lo vehinat de mí parla
sense conéixem ningú:
tinch una sogra del hú;
fins penso en fé embalsamarla.

Ja 'ls hi dich jó que riurian
quan jo y ella 'us barallém;
la vritat, sembla que fem
comedia, ¡s' distr. urian!

¡Oh! y tot vé pe 'ls grans abusos
que 'm fan: ¡reso uns pare nostres!
ves, l' altre día, per postres
varen donarme tramosos.

No hi vull viure mes així-;
s' ha de acabar ¡voto al mon!
de serio, ni á l' Odeón
feyan, lo que fem aquí.

Y encare 'l pitxó dels mals
es que 'm tiran plats, ampollas...
¡ay, senyó; los plats y ollas
no 'ns ne tenen poch de rals!

¡Que s' han tornar diferentas

d' are ab avants de casarme!
¿allavoras maltractarme?
ja s' han tornat ben dolentas.

De primer, tot era jo:
¡lo promés de la pubilla!
fins anava contra sa fila
lo sogra, ¿he? sí, senyó.

Quantas vegadas li deya:
—no t' el mereixes, no, ¡cá!
pobre noy, que sufrirá—
y es clar, jo, d' aixó m' en reya.

¿No havia de ruire? es net;
hasta 'm va dir, no 'ls admirí:
—No vull dirte més Baldiri
are 't diré Baldiret.

Ja la duyan bé la trama:
la qüestió era cassarme;
hasta que vareig casarme
no vaig veurer la camama.

Ves qui és, que pensa mal
de la dona que un estima,
y molt menos quant lo mima
si no es cap tros d' animal.

Quant aixi 'ns deyam
del modo aquet.

(marcant lo diálech)

—Tú ets un angel:—

—Tú un aucellet:—

—Deixam que 't besi:

fesme un petó ..

—Au, au, apartat...

no ho vull, no, nó—

La seva imatge,

era 'l meu goig;

talment semblaba

que 'm tornés boig:
per res sentiam
los dos, fatichs,
y jó li dava....
¡uy...! quins pessichs.

Alló era viurer
dintre d' un cel:
ella calmava
tot mon anhel;
y allá á las foscas
tot arropits...
com que teniam
la vista als dits.

Ab aixó ja poden véurer
si 'l goig era general;
ves si jo podia créurer ..
vaja, un no pensa mal.

¡Oh; y no n' estaba poch toba
ella, quant li deya jo.
—S' ha de acabá tot aixó
per que al any nou, vida nova.—

Si jo no m' hagues casat
no passaria tribulls;
be, 'm vaig tirá terra als ulls,
aixis m' hauré escarmentat.

Y are que vaig á sortirme
de tot aquesta *marea*,
senyores, que *dicho sea*
de vostés vull despedirme.

Me n' aniré á Buenos Ayres
y aixis may mes las veuré ..

(De la esquerra tirarán un far-
cell al cap d' en Baldiri
contenint lo que dirá.

¡recristo! un farcell ¡be!

noy si m' en tiressen gayres.

Ja ho venhen, son dos idiotas
al mon hi son perque si
las beneytas, desde al í
are m' estáu fent ganyotas.

Mes... jo are m' entretinch
y entretinch també á vostes
y aixis garlant no faig res
ab tanta feyna com tinch.

(agafa 'l farcell y 'l posa
damunt la taula y dirá.)

Una camisa, qu' es vella,
no n' hi ha pochs de padassets;
aixó son uns calsetets:
¡ux! si son las calsas d' ella.

(ho llensa)

Potsé encara 's burlaran
de mi, no hi ha cap botó;
¿perqué m' ho donan aixó?
no es bó ni perdú al encant.

(torna á embolica 'l farcell
y 'l tira por la esquerra)

Teniu, llensého si hos plau:
aixó fora massa escarni:
si per cas, per que no s' arni
tanquého al armari ab clau.

Bé, no 'm vull encaparrar;
no seria mal empaig:
pues... *senyores*, jo m' en vaig
que no 'm puch mes allargar.

¡Ah! si acas volen venir
á veurem, allá hont m' estigui,
ja diré á algú que 'ls ho digui

de cualsevol dels d' aquí.

(va per marxar y torna)

Bueno, salut y pessetas:
jah! 'm tenen de fe un favor...
donguin per mi y per l' autor
un parell de palmadetas.

PROU

1910

1910

1910

